

POSTANOWIENIE

Dnia 24 lipca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Ryszard Witkowski (przewodniczący)

SSN Adam Tomczyński (sprawozdawca)

SSN Konrad Wytrykowski

w sprawie prokuratora **B. B.**
zakończonych uchwałami Sądu Najwyższego
z dnia 27 marca 2019 r., sygn. akt I DO 14/19,
z dnia 5 grudnia 2019 r., sygn. akt I DO 52/19,
po rozpoznaniu w Izbie Dyscyplinarnej w dniu 24 lipca 2020 r.
na posiedzeniu bez udziału stron
w kwestii istnienia podstaw do wznowienia postępowania z urzędu
na podstawie art. 544 § 2 i § 3 kpk w zw. z art. ustawy z dnia
8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 825 ze
zm.)

postanowił:

- 1. stwierdzić brak podstaw do wznowienia z urzędu
postępowania zakończonego**
 - uchwałą Sądu Najwyższego z 27 marca 2019 r., sygn.
akt I DO 14/19**
 - uchwałą Sądu Najwyższego z 5 grudnia 2019 r., sygn.
akt I DO 52/19;**
- 2. kosztami postępowania w sprawie w wysokości 150 zł
obciążyć wnioskodawcę.**

UZASADNIENIE

Pismem z dnia 31 marca 2020 r. prokurator Prokuratury Rejonowej
w S. obrońca B. B. , za pośrednictwem reprezentującego ją w sprawie
obrońcy, złożyła wniosek o wznowienia postępowania z urzędu w sprawie I

DO 14/19 i stanowiącej jej kontynuację sprawie I DO 52/19.
W sprawie tej:

- uchwałą z 27 marca 2019 r. Izba Dyscyplinarna Sądu Najwyższego uchyliła w całości zaskarżoną uchwałę Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym

a następnie

- uchwałą z 5 grudnia 2019 r. Izba Dyscyplinarna Sądu Najwyższego uchyliła zaskarżoną uchwałę Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym w sprawie o sygn. akt: PK SD (...) w pkt 1 (w części dotyczącej umorzenia postępowania w sprawie zezwolenia na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej prokuratora Prokuratury Rejonowej w S. B. B. za czyny wskazane we wniosku Prokuratora Okręgowego w S. w pkt pkt I,III,IV wniosku o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej) a w pozostałym zaś zakresie zaskarżaną uchwałą utrzymała w mocy.

Zdaniem autora wniosku z 8 kwietnia 2020 r. w sprawie ujawniło się jedno z uchybień określonych w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. w postaci nienależycie obsadzonego sądu – w związku z treścią uchwały połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r. w sprawie BSA I-4110-1/20. W związku z tym postępowanie prowadzone przed Sądem Najwyższym powinno zostać wznowione z urzędu, a uchwały z 27 marca 2019 r. i 5 grudnia 2019 r. powinny zostać uchylone.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Przede wszystkim wskazać należy, że art. 540 kpk uzasadnia jakąkolwiek ingerencję w orzecznictwo wyłącznie w sytuacji zakończonego postępowania karnego czyli stosując przepis odpowiednio do stanu faktycznego, w sytuacji

zakończonych postępowania o wyrażenie zgody na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej. Pierwsze z postępowań objętych wnioskiem o wznowienie nie rozstrzyga w sposób wiążący sprawy przekazując tylko wnioski o uchylenie immunitetu do ponownego rozpoznania. Podobnie jest z pkt 1 uchwały w sprawie I DO 52/19. Tymczasem „przedmiotem orzeczenia o wznowieniu postępowania może być **jedynie prawomocne orzeczenie sądowe, które rozstrzyga kwestię odpowiedzialności karnej**” (Kodeks postępowania karnego, Wydawnictwo C.H.Beck Warszawa 2018. T. 2 do art. 540, str. 1299). Już z tego powodu należy stwierdzić brak przesłanek do wznowienia sprawy prowadzonej pod sygn. I DO 14/19.

Do rozstrzygnięcia pozostała więc jedynie kwestia wznowienia postępowania w części postępowania faktycznie zakończonego (zamkniętego) uchwałą, czyli w części utrzymującej w mocy zaskarżoną uchwałę.

W pierwszej kolejności wskazać należy, że zgodnie z brzmieniem art. 27 § 1 pkt 1a ustawy z 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 825 ze zm.) do właściwości Izby Dyscyplinarnej należą między innymi sprawy o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej lub tymczasowe aresztowanie sędziów, asesorów sądowych, prokuratorów i asesorów prokuratorskich. Wznowienie postępowania (zarówno na wniosek jak i z urzędu) należy więc także do właściwości Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego.

Przepis art. 542 § 3 kpk stanowi, że wznowienie postępowania z powodu istnienia bezwzględnej przyczyny odwoławczej następuje jedynie z urzędu. Wbrew gramatycznemu brzmieniu przepisu strona postępowania nie ma możliwości prawnych skutecznego formułowania wniosku o wznowienie postępowania w oparciu o ten właśnie przepis. W uchwale składu 7 sędziów z 24 maja 2005 r., I KZP 5/05 (OSNKW 2005, z. 6, poz. 48)

Sąd Najwyższy stwierdził, że wznowienie postępowania na podstawie art. 542 § 3 kpk, w związku z ujawnieniem się jednego z uchybień wymienionych w art. 439 § 1 kpk, może nastąpić tylko z urzędu, nie zaś na wniosek strony. Podobne stanowisko wyrażane było w wielu orzeczeniach, zapadłych zarówno przed, jak i po wydaniu wspomnianej uchwały (zob. m.in. postanowienia z 21 kwietnia 2005 r., II KO 59/04, OSNKW 2005, z. 6, poz. 56; z 8 czerwca 2005 r., IV KO 5/05, OSNwSK 2005, poz. 1123; z 23 lutego 2010 r., V KO 115/09. OSNwSK 2010, poz. 389 czy z 22 listopada 2012 r., LEX nr 1228515), V KO 83/16 LEX nr 2178684).

Pogląd, że wykładnia przepisu art. 542 § 3 kpk, w szczególności o charakterze systemowym i celowościowym, prowadzi do wniosku, że postępowanie w kwestii wznowienia postępowania na podstawie jednego z uchybień wymienionych w art. 439 § 1 kpk toczyć się może tylko z urzędu, wyrażany jest również w doktrynie (por. m.in. T. Grzegorczyk: Wybrane zagadnienia najnowszej nowelizacji karnej, „Państwo i Prawo” 2003, z. 8, s. 15; tenże: Kodeks postępowania karnego. Komentarz. Wydanie III, Kraków 2003, s. 1352; S. Zabłocki: Nowe i nie całkiem nowe wznowienie, „Palestra” 2003 nr 9-10, s. 92; tenże (w:) Z. Gostyński (red.): Kodeks postępowania karnego. Komentarz. Tom III, wydanie II zmienione, Warszawa 2004, s. 689, D. Drajewicz, Kodeks postępowania karnego, Komentarz 2020, Legalis).

W tej sytuacji pismo z 31 marca 2020 r. należy potraktować jako sygnalizację o rzekomo nienależytej obsadzie sądu i należy stwierdzić, że sąd w obu sprawach działał zgodnie z prawem.

Trybunał Konstytucyjny, postanowieniem z 28 stycznia 2020 r., sygn. akt Kpt 1/20 (M.P.2020.103), nakazał wstrzymać stosowanie, od dnia jej wydania, uchwały składu połączonych Izb Cywilnej, Karnej oraz Pracy

i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2020 r. W szczególności oznacza to, że:

1) niedopuszczalne jest stosowanie art. 439 § 1 pkt 2 ustawy z 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz.U. z 2020 r. poz. 30) oraz art. 379 pkt 4 ustawy z 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2019 r. poz. 1460, ze zm.) w rozumieniu przyjętym w przedmiotowej uchwale,

2) kompetencja do orzekania przez sędziego powołanego na urząd przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej zgodnie z ustawą, o której mowa w pkt I.1, w trybie uregulowanym tą ustawą, nie może być ograniczana,

3) orzeczenia wydane przez składy orzekające, w których zasiadali sędziowie wskazani w pkt 2, mają moc obowiązującą.

W postanowieniu rozstrzygającym spór kompetencyjny pomiędzy Sądem Najwyższym a Sejmem oraz pomiędzy Sądem Najwyższym a Prezydentem z 21 kwietnia 2020 r. (sygn. akt Kpt 1/20), Trybunał Konstytucyjny orzekł, że Sąd Najwyższy – również w związku z orzeczeniem sądu międzynarodowego – nie ma kompetencji do dokonywania prawotwórczej wykładni przepisów prawa, prowadzącej do zmiany stanu normatywnego w sferze ustroju i organizacji wymiaru sprawiedliwości, dokonywanej w drodze uchwały, o której mowa w art. 83 § 1 ustawy z 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. z 2019 r. poz. 825 oraz z 2020 r. poz. 190). A na podstawie art. 179 w zw. z art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji, powołanie sędziego jest wyłączną kompetencją Prezydenta RP, którą wykonuje na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa osobiście, definitywnie, bez udziału i ingerencji Sądu Najwyższego.

Następnie wyrokiem z 20 kwietnia 2020 r., sygn. akt U 2/20, Trybunał Konstytucyjny orzekł, że Uchwała składu połączonych Izb: Cywilnej, Karnej

oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2020 r. (sygn. akt BSA I 4110 1/20, OSNKW nr 2/2020, poz. 7) jest niezgodna z:

a) art. 179, art. 144 ust. 3 pkt 17, art. 183 ust. 1, art. 45 ust. 1, art. 8 ust. 1, art. 7 i art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

b) art. 2 i art. 4 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej (Dz. U. z 2004 r. Nr 90, poz. 864/30, ze zm.),

c) art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., zmienionej następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełnionej Protokołem nr 2 (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284, ze zm.).

W związku ze stanowiskiem zajęтым przez Trybunał Konstytucyjny we wskazanych wyżej orzeczeniach, aktualna pozostaje uchwała Sądu Najwyższego z 10 kwietnia 2019 r., sygn. akt II DSI 54/18, zgodnie z którą: „Udział w składzie sądu osoby, która została powołana przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego w następstwie procedury zainicjowanej obwieszczeniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej wydanym bez kontrasygnaty Prezesa Rady Ministrów oraz na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, ukształtowanej w zakresie udziału w niej sędziów w wyniku wyboru przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej piętnastu sędziów, w trybie określonym przepisami ustawy z 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r. poz. 3 ze zm.), nie narusza wynikającego z art. 6 ust. 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności (Dz.U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284) prawa do rozpoznania sprawy przez niezawisły i bezstronny sąd ustanowiony ustawą, wskutek czego osoba taka nie jest osobą nieuprawnioną do

orzekania w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 1 k.p.k., a skład orzekający sądu, w którym zasiada taka osoba, nie jest sądem nienależycie obsadzonym w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.”.

Biorąc powyższe pod uwagę należało orzec jak wyżej.